

TEMA 1 – EDUCACIÓ EN VALORS CÍVICS I ÈTICS. CONCEPTES.

Concepte breu d'educació

Formació destinada a desenvolupar la capacitat intel·lectual, moral i afectiva de les persones d'acord amb la cultura i les normes de convivència de la societat a què pertanyen.

Què són Valors:

Els valors són aquells **principis, virtuts o qualitats** que caracteritzen una persona, una acció o un objecte que es consideren típicament positius o **de gran importància per un grup social**.

Els valors són les qualitats que es destaquen en cada individu i que, al seu torn, l'impulsen a actuar d'una o altra manera perquè formen part de les seves creences, determinen les seves conductes i expressen els seus interessos i sentiments.

En aquest sentit, els valors **defineixen els pensaments de les persones i la manera en com volen viure i compartir** les seves experiències amb els que els envolten.

No obstant això, també hi ha una sèrie de valors que són compartits per la societat i que estableixen els comportaments i actituds de les persones en general, amb l'objectiu d'aconseguir el benestar col·lectiu.

Per tant, els valors es poden classificar per la seva importància segons les prioritats de cada persona o de la societat.

Entre els valors més importants, destaquen els valors humans perquè tenen major reconeixement i repercussió en els diferents grups socials. Aquests valors es relacionen amb l'ètica, el respecte, la tolerància, la bondat, la pau, la solidaritat, l'amistat, l'honestedat, l'amor, la justícia, la llibertat, l'honradesa, entre d'altres.

Per exemple, la llibertat és un valor humà que posseïm totes les persones per prendre les nostres decisions i poder expressar els nostres sentiment i opinions.

Ara bé, quan es tracta d'aquells valors que estan aplicats a un grup de persones en els quals es tenen en compte les cultures i les característiques socials, llavors es fa referència als valors socials i els valors culturals.

Així mateix, en contextos més específics també es determinen altres grups de valors importants com els valors familiars, els valors religiosos, entre d'altres.

D'altra banda, l'**axiologia** és la **branca de la filosofia** que té com a objecte d'estudi **els valors i els judicis de valor**.

Què són els Valors Cívics? (Amb exemples)

Els **valors cívics** són principis de conducta centrats en les relacions personals dins d'una societat i que serveixen per mantenir l'ordre social. Hi valors cívics de caràcter universal, que transcendeixen qualsevol frontera i es poden entendre en la gran majoria de les configuracions culturals.

En canvi, altres responen més que tot a realitats més locals i de caràcter específic. Per tant, el que pot ser un valor cívic en determinat lloc, en un altre no es correspon.

L'aplicació dels valors cívics per part dels ciutadans permet que la societat es comporti com un engranatge, i les relacions entre ells es produeixin de forma positiva.

Aquests valors se solen inculcar a la llar, mitjançant la transmissió dels mateixos entre pares i fills. També, l'escola és un lloc important en el qual es poden proposar aquests valors.

Generalment, l'aprenentatge dels mateixos es fa de forma inherent per imitació des de la infància i se segueix reproduint per la resta de la vida.

Quan des de ben petit no té un respecte bàsic pels valors cívics, pot ocasionar a futur grans desordres socials que destrueixin els pilars bàsics de la convivència social.

Exemples de valors cívics i els seus significats:

Encara que la gran majoria dels valors cívics estan interrelacionats entre si, hi ha una sèrie d'ells que són plenament identificables i classificables. Alguns d'ells són:

Solidaritat

La solidaritat és el primer valor cívic, i probablement el de més rellevància, perquè en depèn la concreció de les relacions socials.

Bàsicament, consisteix a donar suport a la persona que ho necessiti, especialment si es tracta d'un moment de dificultat.

La solidaritat que té una persona sobre una altra enfortirà la relació personal que hi ha entre elles i generarà possibilitats que pugui retribuir a futur.

Responsabilitat

Complir amb els compromisos pactats i respectar plenament les normes consensuades és indispensable, i això constitueix un ciutadà responsable.

Quan s'estan lliurant tasques en una escola o treball, s'ha de complir amb els terminis i de la mateixa manera, et convertiràs en responsable. El compliment dels horaris també pot formar-se com una responsabilitat essencial.

A les cases, sempre hi ha tasques assignades als membres de la llar, generalment relacionades amb el manteniment de la mateixa.

La responsabilitat és doncs, un valor cívic en el qual la persona es compromet a complir el que estableix.

Respecte

Cada persona té les seves característiques personals, que s'han de mantenir i ningú ha de objectar-les. D'això es tracta el respecte, que és un dels valors cívics essencials.

S'ha d'acceptar a plenitud a l'altre amb totes les seves particularitats, reconèixer-lo com igual en la seva diferència i a partir d'aquí, poder donar-li un tracte amable i cordial.

Molt s'afirma que el respecte només se'ls ha de tenir a la gent gran, tot i que en veritat això és una característica indispensable per a les relacions entre totes les persones.

Justícia

Encara que teòricament l'aplicació de la justícia correspon a el poder judicial i als seus ens, en les relacions individuals ha un valor cívic molt important, que és la justícia.

Encara que no és mesurable, consisteix a prendre les decisions correctes que es corresponguin amb la realitat.

Quan hi ha un conflicte, el just sempre serà donar-li la raó a la persona que està en possessió d'ella. Així mateix, la justícia també s'aplica en els àmbits relacionats amb els diners i les finances.

Cooperació

Molt relacionat amb la solidaritat, la cooperació consisteix en l'acció d'una persona en pro d'alguna cosa o d'algú, ajudant així a acabar determinada tasca.

Hi ha molts grups de cooperació que desenvolupen accions en què es veuen involucrades l'ajuda a altres persones, especialment les que més la necessiten.

Però la cooperació pot venir també de gestos tan simples com recollir algun objecte aliè que se li hagi caigut o ajudar a passar el carrer a una persona que no pugui.

Honestedat

És indispensable en la societat tenir paraula, i al seu torn, poder honrar-la. L'honestedat consisteix a ser sempre sincer amb les accions que es prenguin i respectar sempre les coses dels altres.

Quan una persona respecta els diners i les pertinences dels altres, reconeix que va obrar malament en determinat moment i no ha mentit sobre les seves accions, es pot considerar una persona honesta.

En l'establiment de les relacions personals l'honestedat es fa un dels pilars, perquè una relació construïda en mentides està destinada al fracàs.

Sinceritat

No mentir. Bàsicament, mantenir la paraula i ser honest. La sinceritat és la característica per mitjà de la qual les persones expressen la seva opinió amb franquesa, o narren els esdeveniments tal com van succeir.

Perquè aquesta característica es desenvolupi de la manera més convenient possible, és indispensable que sempre es mantingui un just balanç entre la sinceritat i el respecte, emparats en l'honestedat.

Llibertat

És la mare de tots els valors i drets. Els éssers humans neixen lliures per naturalesa, i han de gaudir dels beneficis que aquesta comporta per al seu normal desenvolupament.

Només en condicions molt precises, la llibertat pot restringir-se, després d'haver-se realitzat una sèrie de processos penals.

Cortesia

Unit amb el respecte i la responsabilitat, la cortesia és el valor cívic en el qual les persones mantenen els bons costums envers la resta, i així enfortir les relacions interpersonals.

Saludar de forma amable i educada, cooperar i ser solidari amb una persona en dificultats, realitzar favors, entre d'altres, són elements que poden determinar la cortesia d'una persona.

Autonomia

Al tenir tots els éssers humans particularitats i emparat en la seva llibertat, tots tenen ple dret de desenvolupar la seva autonomia.

La personalitat s'emmotlla al voltant d'això, i d'ella depèn la concreció de les decisions personals.

Per aquest motiu, l'autonomia és un valor cívic, perquè respecta l'espai individual d'acció que té cada persona, sempre que no afecti el d'altres.

Valors ètics i valors morals

Els termes ètica i moral tracten, entre altres temes, el concepte dels valors. Encara que en molts casos es parla indistintament de valors ètics i valors morals, aquests termes no tenen el mateix significat.

Els valors ètics són aquelles pautes de comportament que busquen regular la conducta de les persones, tenen un caràcter universal i s'adquireixen durant el desenvolupament individual de cada persona.

Per la seva banda, els valors morals són aquells transmesos per la societat, de generació en generació que, en alguns casos, poden estar determinats per una doctrina religiosa. A més, els valors morals es poden modificar al llarg de el temps.

Escala de valors

Existeixen un gran nombre de valors, tant generals com específics, l'ordre d'importància varia en cada individu o grup social.

Per exemple, en un grup d'amics hi ha un conjunt de valors compartits com l'amistat i el respecte, però, cada integrant té una sèrie de valors personals diferent.

Per tant, quan es fa esment a una escala de valors, això indica que hi ha un sistema de valors jerarquitzat en què es prioritzen uns valors per sobre d'altres quan hi ha un conflicte.

Així mateix, els valors que es consideren més importants són aquells que engloben un significat més ampli o complex, per exemple, el valor de l'amor conté el valor de l'amistat.

D'això que aquests valors funcionen com a font de motivació i condicionen la presa de decisions i les accions de l'ésser humà.

Tipus de valors: Valors humans. Valors universals. Valors socioculturals. Valors morals. Valors espirituals. Valors estètics. Valors materials. Valors intel·lectuals. Valors instrumentals. Valors

polítics. Valors culturals. Jerarquia de valors. Valors prioritaris. Valors personals. Valors transcendents. Valors objectius. Valors vitals. Valors ètics. Valors prioritaris. Valors religiosos. Valors socials.

Què són Valors morals:

Com a valors morals es coneix el **conjunt de normes i costums que són transmeses per la societat a l'individu** i que representen la forma bona o correcta d'actuar.

En aquest sentit, els valors morals ens **permeten diferenciar entre el bo i el dolent, el correcte i l'incorrecte, el just i l'injust.**

Com a tal, els valors morals són introduïts des de la primerenca infància pels pares o les figures d'autoritat, per a després, en l'etapa escolar, ser reforçats pels mestres o professors.

Molts d'ells també vénen determinats per la religió que practiquem i altres tants estan tan arrelats a les nostres societats que la seva violació pot conduir, fins i tot, a sancions legals.

Valors morals són, per exemple, l'honestedat, el respecte, la gratitud, la lleialtat, la tolerància, la solidaritat, la generositat, l'amistat, la bondat i la humilitat, entre d'altres.

Existeixen, així mateix, certes escales jeràrquiques entre els valors morals que, enmig d'un conflicte, ens obliguen a prioritzar uns sobre els altres.

Per exemple, la **lleialtat** és fonamental en una amistat, però si un amic ha comès un delictes i la policia ens interroga, el correcte seria que privilegiàrem el valor de l' **honestedat** per sobre de la nostra lleialtat.

De la mateixa manera, en determinades situacions podem passar d'un i altre valor.

Per exemple, si estem molt feliços celebrant una data important, amb música a tot volum durant unes hores, els nostres veïns comprendran que han de posar en pràctica la tolerància. Però si ens excedim en la durada de la celebració, i a la una de la matinada encara mantenim el volum al màxim, llavors els nostres veïns tindran tot el dret d'exigir el respecte al seu somni.

Els valors morals són fonamentals per aconseguir un clima d'harmonia i de convivència en les societats, en aquest sentit, poden ser regulats per la societat mateixa a través de sancions socials, d'ordre privat, o mitjançant penes o càstigs previstos en el codi jurídic de l' país.

Què són Valors ètics:

Els valors ètics són **guies de comportament que regulen la conducta d'un individu**. En primer lloc, l'ètica és la branca de la filosofia que estudia el que és moral i realitza una anàlisi de sistema moral per ser aplicat a nivell individual i social.

Entre els **valors ètics més rellevants** es poden esmentar: justícia, llibertat, respecte, responsabilitat, integritat, lleialtat, honestedat, equitat, entre d'altres.

Els valors ètics s'adquireixen durant el desenvolupament individual de cada ésser humà amb experiència en l'entorn familiar, social, escolar i, inclusivament, a través dels mitjans de comunicació.

Els valors ètics demostren la personalitat de l'individu, una imatge positiva o negativa, com a conseqüència de la seva conducta. Així mateix, es poden apreciar les conviccions, els sentiments i els interessos que la persona posseeix.

Per exemple, l'individu que lluita per la justícia i la llibertat, valors considerats com a positius, són el reflex d'una persona justa. Però, en cas contrari, s'observa un ésser humà apàtic davant aquests valors i que dóna cert suport a les injustícies.

Per tant, els valors ètics permeten regular la conducta de l'individu per aconseguir el benestar col·lectiu i, una convivència harmoniosa i pacífica en la societat.

Etimològicament, la paraula ètica és d'origen grec *ethos* que significa "hàbit o costum", així com també caràcter, forma de ser en el món.

Valors ètics relatius

Els valors ètics poden ser relatius en virtut del punt de vista que tingui cada individu.

Per exemple, per a una persona és sinònim de responsabilitat arribar puntual al seu lloc de treball. No obstant això, per a un altre aquesta situació no és considerada com una mica de rellevància, pel que pot arribar amb retard al seu lloc de treball i no sentir irresponsable.

Per tant, s'ha d'esmentar que són moltes les persones que no comparteixen opinions ni respecten els diferents punts de vista d'altres. És a dir, el que per a alguns és una actitud ètica o positiva, necessàriament, no ho és per a altres.

Valors ètics absoluts

Els valors ètics també poden ser absoluts en virtut del que és considerat com un hàbit o costum practicat per tota la societat. No són subjectius i el seu sentit es manté invariable més enllà de les experiències personals o col·lectives.

És a dir, en termes generals i més enllà de les diferències culturals existents entre les persones, tots som capaços de reconèixer què és la solidaritat o el respecte, així com d'identificar aquells actes considerats com a bons o dolents.

Per exemple, tots els individus saben o reconeixen què és la cordialitat més enllà que la posin en pràctica o no amb els que estan al seu voltant.

Judici ètic

D'altra banda, cal esmentar que l'ésser humà viu en un constant judici ètic, pel que fa a **raonar i determinar quina acció, conducta o actitud és la més encertada en un moment determinat**, en funció a les normes i valors imposats per la societat.

Quan l'individu es troba davant d'un judici ètic és important comprendre el problema ètic, buscar la millor solució que no perjudiqui a altres individus i reflexionar perquè va ser la millor solució davant d'aquesta situació.

Valors ètics i morals

Els valors ètics també inclouen els valors morals que són aquells que permeten diferenciar el bo del dolent i, el just i injust d'una situació o circumstància determinada.

El judici moral és l'acte mental que permet a l'individu determinar la seva actitud respecte al que és correcte i incorrecte.

Valors ètics i humans

Els valors humans són les propietats, les qualitats o les característiques que posseeix un individu. Així mateix, aquests valors són universals i dinàmics, es comparteixen en totes les cultures i, determinen les pautes i les normes d'una conducta coherent, per això es relacionen amb els valors ètics.

Valors ètics més importants

Els valors ètics són aquells que **estructuren el comportament de l'ésser humà** amb la intenció de consolidar la importància d'actuar de manera conscient, respectuosa i sense afectar de manera negativa als que ens envolten.

Hi ha diversos valors que es consideren ètics segons la percepció de cada individu. No obstant això, es poden nomenar com els valors ètics més importants els següents: justícia, llibertat, responsabilitat, honestat i respecte.

Justícia

La justícia es refereix a **ser equitatiu i donar a cadascú el que li correspon per dret**. Les persones que imparteixen justícia han de fer-ho de manera imparcial, responsable i aplicant el conjunt de reglaments segons la llei.

No obstant això, tot i que en situacions específiques la justícia semblés actuar de manera injusta, cal recordar que s'aplica segons el que la societat consideri moralment correcte o justificable per al bé comú.

Per exemple, quan una persona incompleix les seves obligacions i comet algun acte indegut com robatori o estafa, sap que haurà de ser penalitzat a través de la justícia per les seves accions i falta de responsabilitat i ètica.

Llibertat

La llibertat és **un dret humà fonamental i inalienable**, és a dir, **és la capacitat que posseeixen els individus per prendre decisions, actuar i assumir les seves responsabilitats**. La llibertat d'una persona no limita la llibertat dels altres.

No obstant això, en molts casos la llibertat es troba limitada per tal de cuidar i protegir el benestar general i, evitar l'abús de poder i d'autoritat.

Un exemple de llibertat pot ser: respectar i deixar viure en llibertat els animals en el seu estat natural. Raptar animals salvatges i mantenir-los en captivitat és un acte deplorable que viola la llibertat d'un ésser viu.

Un altre exemple és la llibertat d'expressió a través de la qual les persones tenen el deure i la necessitat d'estar informades i, d'expressar les seves opinions i sentiments sense afectar a altres individus.

Responsabilitat

La responsabilitat demostra les **qualitats de l'ésser humà per donar resposta als compromisos assumits** bé siguin o no de la seva total comoditat.

Les persones responsables són aquelles que compleixen amb la seva paraula i són capaços d'analitzar situacions i respondre a les conseqüències dels seus actes. En alguns casos la responsabilitat està subjecta a un càrrec de treball, rol social o familiar, entre d'altres.

Per exemple, quan una persona adopta una mascota se suposa que sap quines són les seves responsabilitats, és a dir, cobrir amb les seves necessitats bàsiques d'aliment, medicina veterinària, donar-li una llar, amor i respondre a tots aquells actes bons o no que l'animal faci.

Honestedat

L'honestedat posa en **evidència la veritat i la sinceritat**. Les persones honestes també són considerades com a responsables, justes i respectuoses.

L'honestedat és un valor que abasta totes les accions i pensaments de l'ésser humà, genera confiança i no dóna cabuda a les mentides ni als enganys.

Hi ha diversos exemples d'honestedat com pagar un deute sense esperar que la mateixa sigui cobrada, no oferir o prestar objectes en mal estat si es té coneixement d'això, encarar a una persona i expressar-li el que es pensa sense necessitat de parlar-lo a les seves esquenes, entre d'altres.

Respecte

El respecte és un **valor recíproc** que s'ha de inculcar des de petits. Les persones respectuoses saben apreciar la importància de la família, les amistats, la feina i de totes aquelles persones que estan al seu voltant i amb qui comparteixen.

El respecte com a valor és aplicable al llarg de tota la vida. Mitjançant el respecte les persones es poden relacionar i comprendre millor, així com també compartir els seus interessos i necessitats.

Exemples d'aquest valor són el respecte als pares, a les figures d'autoritat, a la naturalesa, als nostres familiars i amics, així com el respecte al proïsme, a la naturalesa, a la gent gran, a la vida, la diversitat, les normes i lleis.